

16.2.2018

1/3

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖN INFORMAATIOKIRJE ILMAN HUOLTAJAA TULLEIDEN ALAIKÄISTEN EDUSTAJILLE

Hyvä ilman huoltajaa tulleen alaikäisen edustaja,

Tämä on ensimmäinen työ- ja elinkeinoministeriön infokirje edustajille. Kirjeen tarkoituksena on antaa tietoa ajankohtaisista ilman huoltajaa tulleiden alaikäisten edustamiseen liittyvistä kysymyksistä. Kirje on luettavissa myös kotouttaminen.fi-sivustolla.

Edustaja-ohjeistus kotoutumisvaiheeseen

Olethan huomannut, että kotouttaminen.fi-sivustolta voit ladata käsikirjan, joka antaa tietoa ja ohjeistusta oleskeluluvan saaneen alaikäisen edustajalle. Käsikirja on laadittu työ- ja elinkeinoministeriössä keväällä 2017. Käsikirja sisältää tietoa ilman huoltajaa olevan alaikäisen kotoutumispolusta ja siihen sisältyvistä viranomaiskysymyksistä. Mukana on viittauksia lainsäädäntöön ja ohjeistuksiin sekä ohjeita ja linjauksia koskien edustajan roolia kotoutumisen aikana.

Käsikirja on luettavissa ja ladattavissa osoitteessa <http://kotouttaminen.fi/alaikaisen-edustajan-kasikirja>. Sen ruotsinkielinen versio valmistuu helmi-maaliskuun 2018 aikana.

Täysi-ikäistyminen ja tietojen luovuttaminen eteenpäin

Moni vuonna 2015 saapuneista alaikäisistä on täyttänyt tai täyttää lähiaikoina 18 vuotta. Tässä yhteydessä edustajan on tärkeää huolehtia ilman huoltajaa maassa olevan tietojen luovuttamisesta eteenpäin.

Nuori ei usein ole itse tietoinen kaikista tärkeistä lupa-asioista, joten edustajan on tärkeä sopia nuoren ja hänen asuinkuntansa sosiaalityöntekijän kanssa tietojen luovuttamisesta eteenpäin. Monissa kunnissa 18 vuotta täyttäneille järjestetään jälkihuoltoa, jossa nuorta tuetaan itsenäistymisessä ja kotoutumisessa.

Edustaja sopii nuoren kanssa siitä, voidaanko kunnan sosiaalityöntekijälle ilmoittaa, onko nuoren kanssa haettu seuraavia asioita, milloin ja missä vaiheessa mahdollinen kesken oleva hakuprosessi on.

- Oman maan kansallinen passi / muukalaispassi / pakolaisen matkustusasiakirja
- Oleskeluluvan uusinta
- Hakemus Suomen sosiaaliturvaan kuulumisesta (Y77)
- Ulkomaalaisen henkilökortti
- Pankkitili
- Perheenyhdistäminen

- SPR:n henkilöhaku

Edustaja myös luovuttaa nuorelle itselleen, tai mikäli nuori niin toivoo, nuoren sosiaalityöntekijälle, nuoren asiakirjat.

Alaikäisen asiakirjojen käsittelyssä on kuitenkin tärkeä huomioida tietosuojaan liittyvät kysymykset: Edustaja ei saa ilman asianomaisen suostumusta ilmaista tehtävänsä perusteella tietoon saamaansa asiaa joka yksityisen taloudellisen edun tai yksityisyyden suojaamiseksi on pidettävä salassa. Esimerkiksi kopiot kuulustelupöytäkirjoista ja oleskeluluvista perusteineen eivät ole sellaista tietoa, joka tulisi olla muilla kuin edustajalla, eli niitä ei tule toimittaa esimerkiksi asunomisyksiköihin. Asiakirjojen luovuttamisesta esimerkiksi sosiaalityöntekijälle on siten myös sovitava nuoren itsensä kanssa.

Jatkolupa-asiat

Monen nuoren kohdalla ajankohtaisia ovat myös jatkolupa-asiat. Edustajan on ensiarvoisen tärkeää huolehtia siitä, että jatkolupaa haetaan hyvissä ajoin ennen sen umpeutumista. Mikäli nuorella on ns. yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella myönnetty lupa, on edustajalla tärkeä rooli tuoda esiin nuoren Suomeen syntyneitä siteitä ja sitä, miten kotoutuminen on lähtenyt liikkeelle. Maahanmuuttovirasto pyytää usein lisäselvityksiä näihin aiheisiin liittyen.

Sopimus- ja pankkiasiat

Loppusyksyn 2017 aikana useilla edustajilla on ollut vaikeuksia saada edustettavilleen verkkopankkitunnuksia. Työ- ja elinkeinoministeriö on selvittänyt asiaa pankkien sekä väestörekisterikeskuksen kanssa. Pankit voivat jatkossa selvittää VRK:lta ajantasaisen edustajatiedon. VRK on helmikuussa 2018 linjannut luovuttavansa ko. tiedon pankeille. Pankit voivat tiedustella nettelyitä osoitteesta yritysasiakkaat@vrk.fi.

Verkkopankkitunnusten myöntäminen edellyttää, että edustaja allekirjoittaa niitä koskevan sopimuksen. Verkkopankkitunnusten laajuus on mahdollista määrittää siten, että niitä käytetään vain suppeasti, eikä esimerkiksi nettostosten tekeminen ole mahdollista. Pankit korostavat, että edustajan tulee muistaa edustajuuden päättyessä erikseen päättää tekemänsä sopimus, sillä sopimusoikeudellinen vastuu ei pääty edustettavan täysi-ikäistyessä. Pankit haluavat tuoda esiin mahdollisuuden käyttää maksuautomaatteja siihen asti, että sopimusoikeudellinen asia saadaan selvitettyä.

Ilman huoltajaa tulleen alaikäisen asuminen

Haluamme tiedottaa myös alaikäisten asumisen järjestämiseen liittyvistä prosesseista. Näiden osalta on hyvä muistaa, että vastaanottokeskuksesta muuttaessaan ryhmäkodin sosiaalityöntekijä hakee kuntasijoitusta alaikäiselle. Kuntaan siirtymisen prosessi ja siihen liittyvät toimenpiteet kuuluvat ryhmäkodin sosiaalityöntekijälle, ELY-keskukselle sekä kunnalle. Edustaja osallistuu verkostokokoukseen, joka pidetään ennen kuntapaikan hakemista. Verkostokokouksessa keskustellaan siitä, mikä on kunkin alaikäisen osalta paras vaihtoehto. Tällöin myös edustaja ja alaikäinen saavat antaa näkemyksensä asiasta.

Joissain tilanteissa alaikäisen saattaa myös olla tarvetta muuttaa kunnasta toiseen luvan saamisen jälkeen. Myös näissä tilanteissa toimijoita ovat ELY-keskus ja kunta. Alaikäisen ei tule muuttaa kunnasta toiseen itsenäisesti, sillä silloin hän saattaa jäädä pärjäämisensä kannalta olennaisten kunnan palveluiden ulkopuolelle. Myös lähellä täysi-ikäisyyttä olevan alaikäisen asuminen järjestyy viranomaisten kautta, jotta yksin tullut nuori täysi-ikäistymisensä jälkeen pääsee kunnan jälkihuollon piiriin.

Ystävällisin terveisin

Anna Bruun, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö, maahanmuuttajien kotouttaminen

